

33)
א.א.א, חוזם: 27754
אל: וושינגטון/1096
מ-: המשרד, תא: 280994, חז: 1646, חמ: מ, סג: שמ,
בבב
1174322
שמור/מידי

אל: תפוצה מדינית

מאת: ערב 2

הנדון: החלטת ירדן להתנתק ממוסדות הדת בגדמ'ע

1. ממשלת ירדן קיבלה, בישיבתה האחרונה (27), החלטה המנתקת את 'המגעים המנהליים והמשפטיים' עם מנהלת ההקדשים ובתי-הדין השרעיים בגדמ'ע, למעט ירושלים. החלטה זו מהווה, כמובן, תוצאה ישירה של המהלכים הפלס' האחרונים בסוגיה זו (שלנו חוזם 22694 מן ה-22). היא כללה שלשה סעיפים עיקריים (ע'פ דיווח ר' עמאן, 27):

א. 'לאור מעמדה המיוחד של ירושלים הנצחית ונסיבות הדיכוי האופפות אותה, בהמשך לתפקיד שממלאת הממלכה ההאשמית בדאגה לה ולשמירת קודשיה מפני כל סכנה ופגיעה, ומחשש שמא ינוצל הסכסוך העלול להתגלע, מחליטה ממשלת ירדן, על יסוד האפוסטרופות ההאשמית הדתית וההיסטורית על המקומות הקדושים, להמשיך במימוש האחריות הירדנית, המשפטית והמנהלית, על ההקדשים ועל העניינים והמקומות הקדושים לאסלאם, וכן על מערכת השיפוט השרעי בירושלים הקדושה'.

ב. 'מנהלת ההקדשים ובתי הדין השרעיים בגדמ'ע, פרט לירושלים, תיכלל במסגרת ניתוק המגע המנהלי והמשפטי עם הגדמ'ע, עליו הוחלט בשנת '88. בהתאם לכך יתוקן תקנון ביטול המנגנונים הממשלתיים בגדמ'ע מספר 28 לשנת '88, בצורה שתבטיח זאת'.

ג. 'זכויות הפקידים העובדים במנהלות ההקדשים ובתי הדין השרעיים בגדמ'ע, פרט לירושלים, יסופלו בצורה שתבטיח את שמירת מלוא זכויותיהם בהתאם לחוקים ולתקנונים הירדניים, ותביע הערכה עמוקה לכולם על האחריות בה נשאו ועל הקורבנות הנאצלים שהקריבו, אשר תרמו בשמירה על ההקדשים של האומה ועל מקומותיה הקדושים באדמה הכבושה'.

2. בהודעתה הבהירה הממשלה עוד כי היא נאלצת לקבל את ההחלטות האלה, לאור ההתפתחויות האחרונות ו'בהתאם להנחיות המלך חסין'. בד בבד הדגישה את 'שקידתה של הממלכה הירדנית ההאשמית על קשרי האחוה והסולידריות עם התושבים באדמה הכבושה, ועל המשך הסיוע להם בכל האמצעים והדרכים. הממלכה לא תתיר לאף גורם לפגוע בקשר האיתן בין שני העמים...'

3. המלך עצמו התייחס גם-כן לפרשה זו בציינו (27) כי 'לאחרונה נשמעו כמה הצהרות והתקבלו כמה החלטות בדבר מצב ההקדשים, העניינים והמקומות הקדושים לאסלאם, וכן בתי הדין השרעיים בגדמ'ע. התבצעו מגעים רבים בנסיונות להפעיל לחץ על פקיד משרד ההקדשים הירדני הפועלים שם ולהצר את צעדיהם... כן החלו להתבצע נסיונות רבים מצד בכירים ברשות הפלס' ליצור סכסוך עם ירדן בנוגע לתפקידה ההיסטורי הלגיטימי, הכולל שמירה על הצביון הערבי-אסלאמי של המקומות הקדושים ולהציג את

העניינים כאילו קיים סכסוך על סמכויות ותפקידים. במסגרת זו מונה אחראי על ההקדשים ובתי-הדין השרעיים, ללא תיאום עם ירדן ואף ללא הודעה מראש.

4. הערות

א. ברור, שצעדה זה של ירדן מעיד באופן מוחשי על הכרתה בחולשתה, בסוגיה זו, מול הפלס'. נסיגתה המהירה יחסית (החלטת הרשות הפלס' על מינוי חסן טהבוב התקבלה כזכור ב-17) כפי שבאה לידי ביטוי בהחלטת הניתוק ממוסדות הדת בגדמ'ע מבהירה, שהיא הגיעה למסקנה כי עדיף לה, בנסיבות הנתונות, להתמקד בחשוב לה מכל (ירושלים) במקום 'להשיב מלחמה שעה' בחזית רחבה יותר, שהינה בעייתית ממילא.

ב. ברור גם, שצעד זה מסמל, מבחינות רבות, את עוצמת העימות הירדני-פלס' בסוגיה זו ומביא אותו לנקודת החרפה משמעותית (המלך הצביע, במפורש, על 'האשמים', מבחינתו). יצויין, כי אין בהודעה הירדנית, או בדברי המלך, בהקשר זה (לפחות לפי שעה), רמזים או איומים מוסווים בדבר 'צעדי-גומלין' כלשהם. לא ברור, בשלב זה, אם אלו מתוכננים או שמא הירדנים מבינים כי שומה עליהם להשלים (בשפתיים חשוקות...) בנסיבות הנתונות, עם המצב כמות שהוא. מכל מקום, ניתן להניח שהירדנים מאמינים, כי ברצותם, יש בידיהם צעדים מעין אלו אף כי יחסי-הכוחות, לפחות בזירה הפלס' (קרי: הגדמ'ע) ברורים להם. ניתן לשער, שהירדנים יבקשו תחילה לראות מהם צעדי הפלס' למהלך האחרון, ע'מ לברר לעצמם אם פניהם להמשך העימות אם לאו. לא מן הנמנע שהתקדמות מהותית במו'מ עם ישראל נתפסת בעיניהם כ'תגובה הולמת', אף כי זו משוקללת, כמובן, בפרספקטיבה רחבה הרבה יותר.

ג. הפלס' יכולים להתברך, לפי שעה, בהישגם. 'ההתקפלות' הירדנית בגדמ'ע כבר בכיסם אך זו מקרינה, להערכתנו, גם לעבר ירושלים. סביר, כי העובדים הפלס' במנגנונים הרלבנטיים במו'מ ירושלים 'ירשמו לפניהם' את משמעות המהלך הירדני מבחינת החולשה שהופגנה בו. עם זאת אפשר, שעתה, בעקבות הישג זה, ינסו הפלס' לנקוט בצעדי-פיוס מול הירדנים, ע'מ למנוע את החרפת העימות והעמקתו גם לתחומים אחרים. ניתן לשער, שהפלס' ינסו לנצל את הישגם ע'מ לחזק את מעמדם בסוגיית ירושלים, הן בזירה הערבית-אסלאמית (מבחינת השגת סיוע פיננסי בעיקר) אך במיוחד מול ישראל.

ערב 2 - מיקי הררי
28 בספטמבר 1994

תפוצה: שגריר, ציר, מדיני, קונגרס 1, קונגרס 2, מזת, הסברה 1, עתונות, מדינית 1, כנסיות, נספח 1, כלכלית, נספח 2, נתיב, עבודה, ארכיב,